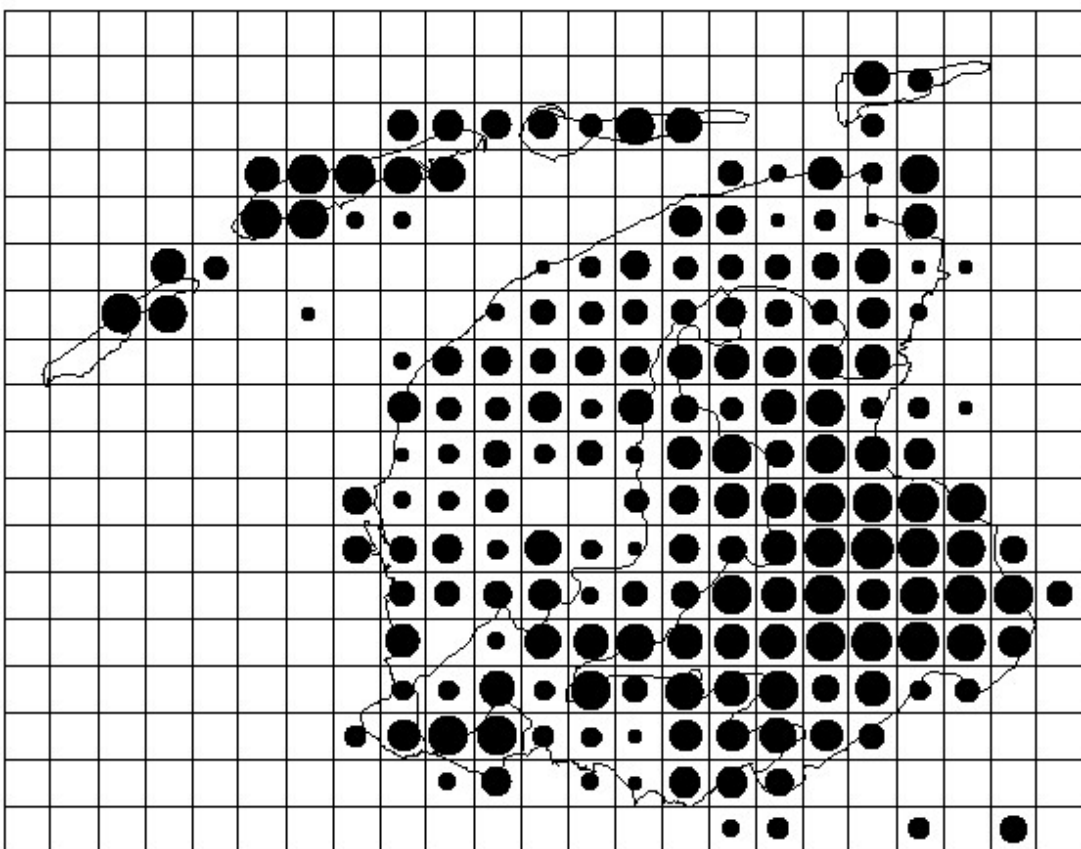

Soortenrijkdom Friesland in kaart gebracht – Auke Hunneman

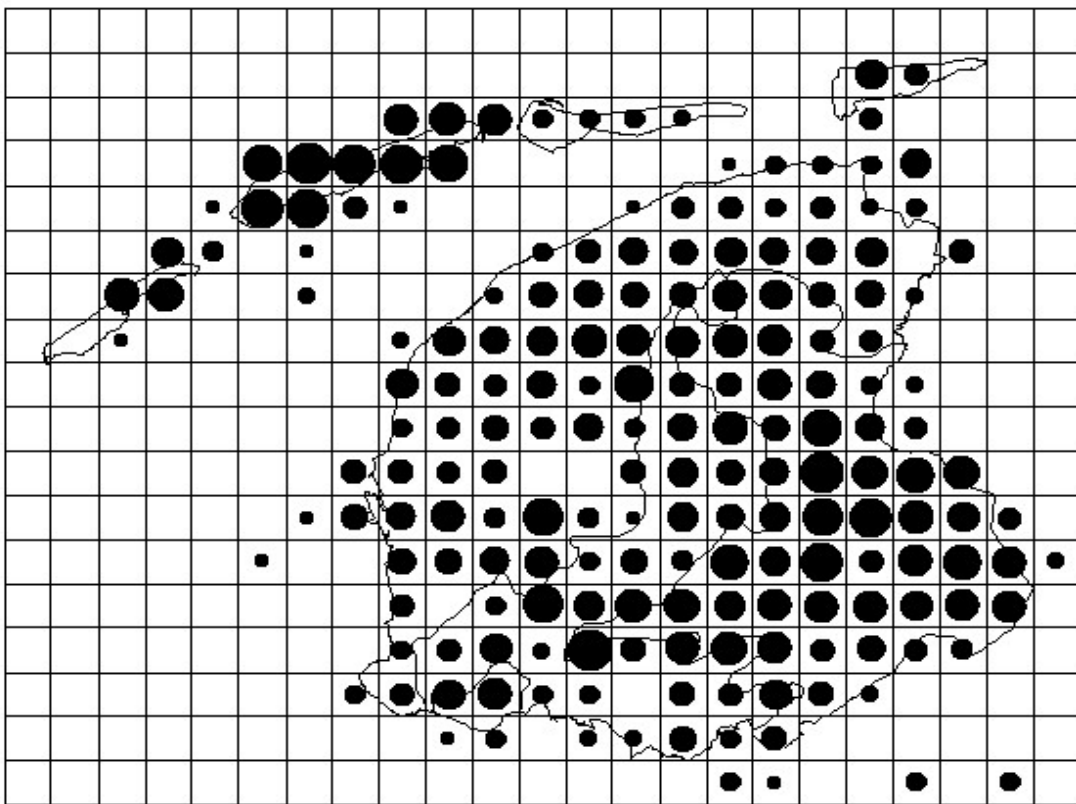
De database ten behoeve van het nachtvlinderproject van vlinderwerkgroep Friesland bevat een schat aan (vooral) faunistische gegevens over macronachtvlinders. Op het moment van schrijven (3 februari 2007) bestaat de database uit meer dan 100.000 regels, dat wil zeggen dat de hoeveelheid gegevens die zijn verzameld voor de Friese dagvlinderatlas (Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000) binnenkort wordt geëvenaard. Gezien het beperkte aantal leden dat zich met nachtvlinders bezighoudt is dat geen onverdienstelijke prestatie.

Figuur 1 Aantal soorten macronachtvlinders per uurhok (3 februari 2007)

Om een beeld te krijgen waar in Friesland gebieden liggen die wellicht meer aandacht nodig hebben, is bovenstaand kaartje gemaakt (Figuur 1). Friesland is verdeeld in uurhokken (5 x 5 km.). In elk hok geeft de stipgrootte aan hoeveel soorten macro-nachtvlinders daar zijn waargenomen; hoe groter de stip, des te meer soorten (voor de liefhebbers: de stipgrootte is evenredig aan de logaritme van het aantal soorten). Zoals het kaartje aangeeft zijn er vrijwel geen witte plekken meer. Met andere woorden: plekken van 25 vierkante kilometer waarvan geen macro-nachtvlinder bekend is, zijn er in Friesland bijna niet. Maar er bestaan grote verschillen tussen hokken.

De zandgronden in het zuidoosten van de provincie en de waddeneilanden zijn soortenrijker dan het veenweidegebied en de als ‘saai’ bekend staande kleigronden. Deze verschillen in soortenrijkdom zijn voor een belangrijk deel te verklaren door verschillen in waarnemingsintensiteit. Veel vlinderaars hebben favoriete gebieden waar ze regelmatig naartoe gaan en ook de woonomgeving van de waarnemers speelt een belangrijke rol. Het is daarom verstandig om te corrigeren voor het aantal waarnemingsdagen (Anonymus 2004).

Figuur 2 Aantal waarnemingsdagen per uurhok (3 februari 2007)

Figuur 2 laat de ruimtelijke verdeling van het aantal waarnemingsdagen per uurhok zien. Uit een vergelijking van figuren 1 en 2 blijkt dat de soortenrijkste uurhokken het vaakst zijn bezocht. Er is dus duidelijk een verband tussen de waarnemingsintensiteit en het aantal soorten in een bepaald gebied (Pearson correlatie=0,67;p<0,01).

Natuurlijk zijn sommige gebieden van nature soortenrijker dan andere, maar de verschillen zijn minder groot dan het kaartje ons wil doen geloven. Alleen al het feit dat bepaalde gebieden weinig worden onderzocht, zorgt er voor dat er minder over wordt gesproken of geschreven, waardoor ze weer minder worden bezocht, enzovoorts.

Tabel 1 De vijf soortenrijkste uurhokken van Friesland

UURHOK	PLAATS(EN)	AANTAL SOORTEN
205-560	Hemrik, Wijnjewoude	441
145-600	Midsland-Noord, Terschelling	427
200-560	Beetsterzwaag	410
215-555	Oosterwolde	362
150-600	Hoorn, Terschelling	350

Tot slot: niemand zal de illusie hebben dat we heel Friesland volledig op lepidoptera kunnen bemonsteren. Toch is het voor een goed inzicht in de vlinderdiversiteit van Friesland noodzakelijk dat we ook de op voorhand minder aantrekkelijke gebieden bezoeken. Een representatieve bemonstering van de fysisch-geografische regio's is daarom een eerste stap in de juiste richting.

Referenties

Anonymus 2004. Geen witte plekken meer op de kaart van Nederland (maar wel grijze). Nieuwsbrief van de Werkgroep Vlinderfaunistiek 3: 2-3.
 Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000. Dagvlinders in Fryslân. Friese Pers Boekery, Leeuwarden; KNNV, Utrecht.

Eilema complana versus *Eilema lurideola* – Gerrit Tuinstra

Op 10 maart j.l. hield de Sectie Ter Haar de voorjaarsbijeenkomst, in Lexmond. Op deze bijeenkomst waren we als Friezen weer met een behoorlijke afvaardiging (11 personen) present. Zoals altijd was het weer een afwisselende en boeiende bijeenkomst. Naast de bestuurlijke mededelingen werden er door verschillende personen uiteenlopende praatjes gehouden en diverse faunistische mededelingen gedaan.

Rob de Vos hield een korte workshop met als titel “De *Eilema*-soorten in Nederland”. Een aantal van deze soorten, waarvan de rupsen van korstmossen en algen leven, kunnen onderling met elkaar verward worden. De volgende zes *Eilema*'s kunnen verspreid over Nederland en ook in Friesland worden waargenomen:

- *E. depressa*,
- *E. pygmaeola*,
- *E. griseola*,
- *E. complana*,
- *E. lurideola* en
- *E. sororcula*.